

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 286/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. júla 2018 predbežne prerokoval sťažnosť maloletej [REDAKOVANÉ], maloletého [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených zákonným zástupcom – matkou [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou Mgr. Evou Braxatorisovou, advokátska kancelária, Trenčianska 17, Bratislava, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva rodičov starajúcich sa o deti na pomoc štátu podľa čl. 47 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, práv dieťaťa podľa čl. 24 ods. 2 a 3 Charty základných práv Európskej únie, práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 čl. Charty základných práv Európskej únie a práv podľa čl. 18 a 27 Dohovoru o právach dieťaťa, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletej [REDAKOVANÉ], maloletého [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júna 2018 doručená sťažnosť maloletej [REDAKOVANÉ], maloletého [REDAKOVANÉ], zastúpených zákonným zástupcom – matkou [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka, spolu aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva rodičov starajúcich sa o deti na pomoc štátu podľa čl. 47 ods. 5, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv dieťaťa podľa čl. 24 ods. 2 a 3 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 čl. charty a podľa čl. 18 a čl. 27 Dohovoru o právach dieťaťa.

2. Z predloženej sťažnosti vyplýva, že matka maloletých detí podala na Okresnom súde Pezinok (ďalej len „okresný súd“) návrh na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, ktorý tam bol vedený pod sp. zn. 9 P 49/2012. Okresný súd v označenej veci rozhodol rozsudkom zo 7. mája 2015, ktorým určil otcovi povinnosť prispievať na výživu maloletých sťažovateľov v sume 200 € na každé dieťa mesačne, počnúc od 13. januára 2012 do 25. júla 2012 (25. júla 2012 nadobudol právoplatnosť rozsudok o rozvode manželstva, pozn.). Zároveň otcovi maloletých určil povinnosť zaplatiť ročné výživné na maloleté deti v sume 1 004,80 € na každé dieťa do desiatich dní odo dňa vykonateľnosti označeného rozsudku. Proti označenému rozsudku okresného súdu otec maloletých detí podal odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 11 CoP 611/2015 zo 7. februára 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“), ktorým zmenil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, že určil, že otec je povinný platiť na výživu maloletých detí mesačne 200 € na každé dieťa od 7. marca 2012 do 24. júla 2012. Druhým výrokom zároveň určil, že otec maloletých detí je povinný zaplatiť ročné výživné v sume 766,05 € na každé dieťa do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. Sťažovatelia podali proti odvolaciemu zmeňujúcemu rozsudku dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 5 Cdo 116/2017 z 28. februára 2018, ktorým dovolanie sťažovateľov odmietol ako procesne neprípustné.

3. Sťažovatelia nespokojní s výsledkom konania v ich veci sa obracajú na ústavný súd so svojou sťažnosťou, v ktorej tvrdia, že krajský súd rozhodol prekvapivo, keď zmenil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu. Konkrétne namieta, že maloletým deťom nebolo priznané výživné od podania návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, ale až od podania návrhu vo veci samej. Tiež uvádza, že tým, že krajský súd vydal zmeňujúci rozsudok, zaniklo predbežné opatrenie, a teda aj právny dôvod na plnenie výživného za obdobie od 13. januára 2012 do 6. marca 2012, čím na strane matky vzniklo bezdôvodné obohatenie. Vychádzajúc z uvedenej úvahy, sťažovatelia sú toho názoru, že im nebola poskytnutá ochrana ich právam, teda že došlo k porušeniu ich označených práv.

4. Na základe uvedenej sťažostnej argumentácie sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom v tomto znení:

„1. Základné práva sťažovateľov 1. až 3. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods.1 Ústavy SR, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie podľa čl. 24 Charty základných práv EÚ, práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, práva podľa čl. 41 ods. 5 Ústavy SR, práv dieťaťa podľa čl. 24 ods. 2 a 3 Charty základných práv EÚ práv podľa čl. 18 a čl. 27 Dohovoru o právach dieťaťa porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 116/2017 zo dňa 28. februára 2018 sa zrušuje a vec sa mu vracia na opätovné konanie.

3. Sťažovateľom sa priznáva právo na náhradu trov konania k rukám právnej zástupkyne, ktoré je povinný uhradiť Najvyšší súd SR do 2 mesiacoch od právoplatnosti nález.

Alebo alternatívne:

1. Základné práva sťažovateľov 1. až 3. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie podľa čl. 24 Charty základných práv EÚ, práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, práva podľa čl. 41 ods. 5 Ústavy SR, práv dieťaťa podľa

čl. 24 ods. 2 a 3 Charty základných práv EÚ práv podľa čl. 18 a čl. 27 Dohovoru o právach dieťaťa porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. HCoP 611/2015-309zo dňa 7. februára 2017 sa zrušuje a vec sa mu vracia na opätovné konanie.

3. Sťažovateľom sa priznáva právo na náhradu trov konania k rukám právnej zástupkyne vo výške, ktoré je povinný uhradiť Krajský súd v Bratislave do 2 mesiacoch od právoplatnosti nálezu.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu

a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

9. Ústavný súd ďalej poukazuje na znenie § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

10. To znamená, že ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

11. Ústavný súd, vychádzajúc z citovaného návrhu sťažovateľov (bod 4 tohto rozhodnutia) na rozhodnutie o ich sťažnosti, konštatuje, že petit sťažnosti trpí viacerými nedostatkami, ktoré spôsobujú jednak neurčitosť petitu sťažnosti, ako aj jeho nevykonateľnosť. Predovšetkým sťažovatelia v petite sťažnosti neoznačili porušenie svojich práv podľa charty a Dohovoru o právach dieťaťa ich slovným pomenovaním, len označili príslušné články charty a Dohovoru o právach dieťaťa. Ďalej je tiež potrebné konštatovať, že sťažovatelia v 1. bode petitu a rovnako aj v 1. bode alternatívneho petitu žiadali vysloviť porušenie ich označených práv bez toho, aby označili, postupom či rozhodnutím ktorého orgánu verejnej moci malo dôjsť k porušeniu ich označených práv. V súvislosti s návrhom sťažovateľov na zrušenie rozsudku krajského súdu a uznesenia najvyššieho súdu (pozri bod 2 petitu, ako aj bod 2 alternatívneho petitu sťažnosti, pozn.) ústavný súd uvádza, že takémuto návrhu nie je možné vyhovieť pre nedostatok právomoci ústavného súdu, pretože predpokladom zrušenia právoplatného rozhodnutia je vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody týmto rozhodnutím. Vyplýva to priamo zo znenia § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd takéto rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Formulácia § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde jednoznačne ustanovuje predpoklad založenia právomoci ústavného súdu zrušiť právoplatné rozhodnutie, ktorým je vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody rozhodnutím alebo opatrením. Vzhľadom na to, že sťažovatelia do petitu svojej sťažnosti nezahrnuli návrh vysloviť porušenie základného práva alebo slobody uznesením najvyššieho súdu a v alternatívnom petite rozsudkom krajského súdu, nebolo možné vyhovieť ich návrhu na zrušenie označených rozhodnutí pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

12. Ústavný súd ďalej konštatuje, že nemenej závažným obsahovým nedostatkom sťažnosti je skutočnosť, že napriek tvrdeniam o vecnej nesprávnosti napadnutého rozsudku krajského súdu absentuje akékoľvek odôvodnenie sťažnosti, t. j. neobsahuje čo i len jedinú konkrétnu a určitú ústavnoprávne relevantnú námietku, ktorá by mala svedčať v prospech záveru o porušení niektorého z označených základných práv alebo slobôd podľa ústavy, dohovoru, charty a Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým rozsudkom krajského súdu. Uvedené platí aj o odôvodnení sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu. Sťažovatelia v odôvodnení sťažnosti len vyslovili nesúhlas s právnym posúdením najvyššieho súdu vysloveného v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia, čo sa týka ich tvrdeného dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Pokiaľ ide o odôvodnenie namietaného porušenia nedostatočne označených článkov 18 a 27 Dohovoru o právach dieťaťa (totiž označené články obsahujú viacero odsekov a práv, pozn.), ako aj z čl. 24 ods. 2 a 3 charty, ústavný súd konštatuje, že v tejto časti absentuje akékoľvek odôvodnenie sťažnosti, pričom vychádzajúc z povahy označených práv je prima facie vylúčené, aby vo vzťahu k matke maloletých detí bolo vyslovené porušenie práv, ktoré náležia iba deťom, a opačne vo vzťahu k maloletým deťom porušenie práv, ktoré náležia iba rodičom.

13. Ústavný súd v tejto súvislosti už opakovane konštatoval, že zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde [§ 20 ods. 1 a § 50 ods. 1 písm. a)] vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, vyslovenia porušenia ktorých sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy.

14. Keďže sťažnosť neobsahuje kvalifikované odôvodnenie, nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

15. Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že sťažnosť ako celok pôsobí nedostatočne a neurčito, vytvára priestor pre dohady a dedukcie, čo sa pri uplatnení námietky o porušení základných práv v konaní pred ústavným súdom zásadne neakceptuje (m. m. III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, III. ÚS 244/2014).

16. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nedostatky zákonom predpísaných náležitostí vyplývajúce z podania sťažovateľky nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred

ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 206/2010 a iné).

17. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

18. Pretože predmetná sťažnosť v predloženej podobe neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a síce určitý a vykonateľný petit, ako aj kvalifikované odôvodnenie ústavný súd aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky, jej sťažnosť odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

19. Nad rámec dôvodov odmietnutia sťažnosti v záujme poskytovania materiálnej ochrany základných práv a slobôd ústavný súd dodáva, že aj v prípade určitého a vykonateľného petitu tu existoval dôvod na odmietnutie sťažnosti, a to pre jej zjavnú neopodstatnenosť. Ústavný súd konštatuje, že dôvody a výhrady sťažovateľov, ktorými argumentovali v prospech porušenia ich označených práv proti napadnutému rozsudku krajského súdu, sú koncipované skutkovo, akoby išlo o ďalšie odvolanie. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že nie je skutkovým súdom, ale nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti a v princípe, až na niektoré výnimky, dokazovanie nevykonáva. Pokiaľ sťažovateľka namietala, že krajský súd nesprávne určil obdobie, za ktoré priznal výživné, je potrebné konštatovať, že sťažovatelia svoj návrh podali až 7. marca 2012. Skutočnosť, že sťažovateľka 13. januára 2012 v inom konaní (o rozvod manželstva, pozn.) podala návrh na nariadenie predbežného, ktorým sa okrem iného domáhala, aby otec bol zaviazaný prispievať na deti výživným, je v okolnostiach prípadu irelevantnou skutočnosťou, pretože

krajský súd správne konštatoval, keď uviedol, že riadne zastúpenej matke advokátkou nič nebránilo zároveň s návrhom na nariadenie predbežného opatrenia podať aj návrh vo veci samej. Ak tak neučinila, nemožno skutočnosť, že podala návrh na nariadenie predbežného opatrenia považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý by odôvodňoval priznanie výživného pred začatím konania. Podľa názoru ústavného súdu miera interpretácie na vec vzťahujúcich sa právnych predpisov je ústavne udržateľná a v kontexte relevantných skutočností ani nevykazuje znaky arbitrárnosti. Ústavný súd v súvislosti s úvahou právnej zástupkyne o existencii bezdôvodného obohatenia konštatuje, že táto úvaha je nenáležitá a poukazuje na znenie § 78 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého ak dôjde k zrušeniu alebo zníženiu výživného pre maloleté dieťa za uplynulý čas, spotrebované výživné sa nevracia. Pokiaľ ide o napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, sťažovatelia len vyjadrili nesúhlas s právnym posúdením nimi namietaného dôvodu prípustnosti ich dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia v tejto súvislosti uviedol, že sťažovateľmi namietaná nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu v zásade nezakladá zmatečnosť a prípustnosť dovolania, len v celkom výnimočných okolnostiach, čo však ale nebol prípad sťažovateľov, keďže napadnutý rozsudok obsahoval základné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu. V nadväznosti na to najvyšší súd konštatoval, že sťažovatelia vlastne namietali nesprávne právne posúdenie, ktorá však nezakladá vadu zmatečnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

20. Predmetné rozhodnutie krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov vo väzbe na sťažovateľmi vytýkané vady napadnutých rozhodnutí a dôvody sťažnosti, pričom ústavný súd nezistil, že by výklad a závery vo veci konajúcich súdov boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názorom krajského súdu a najvyššieho súdu nestotožňujú, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu

stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že sťažnosť sťažovateľov bolo možné odmietnuť aj z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

22. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ostatnými v nej uplatnenými návrhmi sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júla 2018